

ANGOLA

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Alpaslan EMEK**
Ankara - April, 2011

T.C. Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

ANGOLA

Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmî Adı	Angola Cumhuriyeti
Nüfus	18.021 Bin (2008)
Dil	Portekizce (Resmî Dil), Umbundu, Kimbundu, Kikongo ve diğer Bantu-grubu dilleri
Din (2001 Resmî Tahminler)	Katolik (% 68), Protestan (% 20), Yerli Afrika İnanışları (% 12)
Yüzölçümü	1.246.700 km ²
Başkent (nüfus)	Luanda (4,5 milyon)
Etnik Yapı	Ovimbundu (% 37), Kimbundu (% 25), Bakongo (% 13), Diğer (% 2), Avrupalı (% 1)
Başlıca Şehirleri (nüfus)	Cabinda (399 bin), Huambo (342 bin), Lubango (257 bin), Lobito (149 bin), Benguela (134 Bin)
Yönetim Şekli	Başkanlık Sistemi
Devlet Başkanı	José Eduardo dos Santos
Para Birimi	Kuanza (Kwanza - Kz)
Ortalama Ömür	Erkek (40), Kadın (43)
Uluslararası Telefon Kodu	00 244
Ulusal İnternet Alan Kodu	.ao

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü İstatistik Veritabanı,

(<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=AO>),

Temel Ekonomik Göstergeler

	2005	2006	2007	2008 b	2009 b	2010c	2011c
GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	30,6	45,1	61,4	79,7	82,6	87,3	106,8
Reel Büyüme Oranı (%) *	20,6	18,6	20,3	13,2	- 0,4	7,1	8,3
Cari İşlemler Dengesi (milyar dolar)	5,1	10,6	10,1	6,4	1,4	3,5	4,1
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'deki payı, %) *	16,8	25,2	15,9	7,5	- 3,3	3,6	3,1
Kişi Başına GSYİH (dolar, cari fiyatlarla)	1.845	2.641	3.488	4.427	4.468	4.596	5.478
Kişi Başına GSYİH (dolar, SGP**)	3.611	4.377	5.216	6.332	7.144	7.019	7.516
Enflasyon Oranı (% ort., TÜFE)*	23,0	13,3	12,5	12,5	14,0	15,0	9,8
Döviz Kuru (Kz/\$, yıl sonu)	80,78	80,26	75,02	75,17	89,40	91,78	90,00
Döviz Kuru (Kz/€, yıl sonu)	95,29	105,92	109,56	104,49	128,13	109,22	107,10
İhracat (fob, milyar dolar)	24,3	33,3	43,8	51,6	53,4	55,4	66,6
İthalat (fob, milyar dolar)	15,1	17,1	23,9	29,7	33,3	35,1	42,2
Dış Ticaret Hacmi (fob, milyar dolar)	39,4	50,4	67,7	81,3	86,7	90,5	108,8
Dış Ticaret Dengesi (milyar dolar)	15,7	23,0	30,7	42,9	24,9	38,1	37,8
Toplam Dış Borç (Milyon \$)	11.822	9.470	11.516	15.130	16.045	17.844	19.327
Toplam Dış Borç/ GSMH (%)	38,6 b	21,0 b	18,8 b	19,0 b	19,4 b	20,4 c	18,1 c

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Country Forecast (Mart 2010)

b EIU tahmini. c EIU projeksiyonu. ** Satınalma Gücü Paritesi (Purchasing Power Parity)

*World Economic Outlook 2010, Uluslararası Para Fonu (IMF)

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

- Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Center – WTO, 23 Kasım 1996)
- Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (Southern African Development Community, SADC)
- Birleşmiş Milletler (United Nations – UN; 1976)
- Afrika Birliği (The African Union)
- Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (CEEAC)
- Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu (Community of Portuguese Speaking Countries- CPLP- 17 Temmuz 1996)
- Afrika’da Portekizce Konuşan Ülkeler Birliği (Organisation of Lusophone African Countries - PALOP)
- Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF, Eylül 1989)
- Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC, Aralık 2007)
- Batı Afrika Ekonomik Topluluğu -Economic Community of West African States (ECOWAS)-1975

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Angola; batısında Atlantik Okyanusu, güneyinde Namibya, güney doğusunda Zambiya, kuzeyinde ve doğusunda ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nin yer aldığı bir Güney Batı Afrika ülkesidir. Diğer taraftan, ülkeden ayrı bir toprak parçası olan Kabinda (Cabinda) bölgesi Angola’ya aittir. Batıda Atlantik Okyanusu ile kıyısı olan Kabinda, kuzeyde Kongo Cumhuriyeti, doğu ve güneyinde ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile çevrilidir. Ülkenin 4.837 km uzunluğunda sınırı bulunmaktadır.

Angola, Afrika kıtasında Portekizce konuşan ülkeler arasında en büyüğüdür. Angola’nın 2/3’ü platolarla kaplıdır. Ortalama yükseklik 1.050 – 1.350 mt arasındadır. Angola’nın en yüksek noktası, Huambo vilayetinde yer alan 2.620 mt yüksekliğindeki Moco Dağıdır.

Namibya’dan Luanda’ya kadar olan bölge kuru bir kıyı şeridi, iç yüksek bölgeleri nemli, güney doğu ve güney iç bölgeleri kuru savan, kuzeyde ve Kabinda (Cabinda) bölgesi ise yağmur ormanlarından oluşmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Angola, 11 Kasım 1975 yılına kadar Portekiz’in yönetimi altında bulunmuştur. Portekizliler 1482 yılında bugünkü Angola’nın kuzeyine ilk kez ayak bastıklarında, kuzeyde bugünkü Gabon’dan güneyde ise Kwanza nehrine uzanan bölgede bulunan Kongo Krallığı ile karşılaşmışlardır. Bu dönemde, Kongo Krallığının güneyinde bulunan devletlerden en önemlisi olan Ngola isimli kral tarafından yönetilen Ndongo krallığı bulunmaktaydı. Angola ismi, Ndongo krallarına verilen unvan olan ngola (kral) dan gelmektedir.

Portekiz, çeşitli savaşlar ve anlaşmalarla ülkenin kıyı şeridini 16.yy boyunca yavaş yavaş ele geçirmiştir. Hollanda, 1641 yılında bugünkü Angola’nın başkenti olan Luanda’yı ele geçirerek 1648 yılına kadar şehri kontrol etmiştir. 1648 yılında, Brezilya’dan getirilen Portekiz güçleri Luanda’yı geri almıştır. Portekiz güçleri Luanda’yı geri aldıktan sonra, 1671 yılına kadar olan süreçte, Kongo ve Ndongo krallıklarını işgal etmiştir. Bununla birlikte, Portekiz’in iç bölgelerin tamamının kontrolünü ele geçirmesi, 20.yy’ın başlarına kadar sürmüştür.

1951 yılında Portekiz, Angola’yı, deniz aşırı bir vilayeti ilan etmiş ve deniz aşırı Angola Vilayeti olarak adlandırmıştır. Bu tarihten itibaren, çeşitli siyasal haklar talep edilmeye başlanmıştır. Angola’nın bağımsızlığı için silahlı mücadele ise 4 Şubat 1961 yılında başlamıştır. Söz konusu siyasi mücadele aşağıda yer alan üç grup tarafından yürütülmüştür:

- Angola’nın Bağımsızlığı İçin Halk Hareketi (the Popular Movement for the Liberation of Angola - MPLA): 1956 yılında kurulmuştur. Kimbundu etnik yapısına dayalı, Portekiz Komünist partisi ve Doğu Bloku, özellikle Rusya, tarafından desteklenmektedir. Jose Eduardo dos Santos, 1979 yılından beri MPLA’nın başkanlığını yapmaktadır.

- Angola Ulusal Bağımsızlık Cephesi (the National Front for the Liberation of Angola - FNLA): 1962’de kurulmuştur. Bokongo etnik yapısına dayalı, ABD ve Kinşasa’daki Mobutu rejimi tarafından desteklenmektedir.

- Angola’nın Tümünden Bağımsızlığı İçin Ulusal Birlik (the National Union for the Total Independence of Angola - UNITA): 1966 yılında kurulmuştur. Ovimbundu etnik temeline dayalı, Çin Halk Cumhuriyeti ve apartyd Güney Afrika Cumhuriyeti tarafından desteklenmektedir.

Yaklaşık 500 yıl Portekiz sömürgesinde kalan Angola, 11 Kasım 1975 yılında Portekiz’den bağımsızlığını kazanmıştır. Angola’nın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke Brezilya olmuştur. Ancak, bağımsızlık ilanından sonra da, Portekiz’e karşı bağımsızlık mücadelesi veren politik kökenleri ve dış destekçileri farklı MPLA, UNITA ve FNLA siyasi hareketleri arasında iktidar mücadelesi nedeniyle iç savaş başlamıştır.

2002 yılında UNITA’nın lideri olan Jonas Savimbi’nin ölmesiyle iç savaş son bulmuştur.

Angola’da ilk seçim 1992 yılında gerçekleştirilmiştir. 14 siyasi partinin katıldığı 5-6 Eylül 2008 tarihinde yapılan seçimlere halkın % 87.4’ü katılmıştır. Seçimi, ezici bir çoğunlukla Jose Eduardo dos Santos’un başkanlığını yaptığı MPLA kazanmıştır. Seçim sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Önümüzdeki genel seçimler 2012 yılında gerçekleştirilecektir.

2009 yılında, yeni Anayasa çalışmalarına başlanmış ve 21 Ocak 2010 tarihinde Angola Ulusal Meclisi tarafından kabul edilen Anayasa, 5 Şubat 2010 tarihinde Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos tarafından yayımlanmıştır.

Yeni anayasaya göre, seçimlerde en fazla oyu alan siyasi partinin veya koalisyonun lideri devlet başkanı olmaya hak kazanmaktadır. Bir kişi en fazla iki kez Devlet Başkanı olabilmektedir. Başkanlık süresi ve parlamentonun görev süresi 5 (beş) yıl olarak belirlenmiştir. Başkan yardımcısı ve bakanlar Devlet Başkanı tarafından atanmaktadır. Bakanlar kurulu Devlet Başkanına yardım eden yardımcı bir organdır. Devlet Başkanı, başkan yardımcısını da kapsayan bakanlar kuruluna başkanlık etmektedir.

Diğer taraftan, yeni anayasa ile Başbakanlık kaldırılarak Devlet Başkanı yardımcılığı pozisyonu ihdas edilmiştir. İktidar partisinin başkan yardımcısı doğrudan başkan yardımcısı olmaktadır. İdam cezası da yeni Anayasa ile kaldırılmıştır.

6 Şubat 2010 tarihinde Jose Eduardo dos Santos yeni Anayasa'ya uygun olarak hükümeti kurmuştur. Önceki Başbakan Fernando (Nando) da Piedade Dias dos Santos, Devlet Başkanı yardımcısı olmuştur.

Yeni Anayasa'ya göre, idari olarak, devlet başkanı devletin ve yürütmenin başıdır. Başkan yardımcısı ve bakanlar başkana yardım eden unsurlardır. Devlet başkanı aynı zamanda, Angola silahlı kuvvetlerinin komutanıdır.

Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos ve başkanı olduğu iktidar partisi MPLA, siyasal sistemde tam bir egemenliğe sahiptir. Yeni Anayasa'nın kabul edilmesiyle Jose Eduardo dos Santos gerek parti çerisinde gerekse de ülkede konumunu güçlendirmiştir. Ülkede, güç dengesinin merkezinde Jose Eduardo dos Santos bulunmaktadır.

Angola'da 18 idari bölge (provinces) bulunmaktadır. Söz konusu idari bölgeler; Bengo, Benguela, Bie, Cabinda, Cuando Cubango, Cuanza Norte, Cuanza Sul, Çunene, Huambo, Huila, Luanda, Lunda Norte, Lunda Sul, Malanje, Moxico, Namibe, Uige ve Zaire'dir. İdari bölgeler, doğrudan Devlet Başkanı tarafından atanan Valiler tarafından yönetilmektedir. İdari bölgeler ise 376 yerel topluluk ve 1671 köyden oluşan 164 belediyeye (municipalities) ayrılmaktadır.

Uluslararası İlişkiler

Angola'nın uluslararası siyasi ve ticari ilişkilerinin merkezinde petrol bulunmaktadır. Bu çerçevede, Angola'nın ABD, Çin, Brezilya, İngiltere ve Portekiz ile yoğun ilişkileri bulunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri –ABD

ABD ile ilişkiler 1989 yılından önce soğuk savaş çerçevesinde yürütülmekteydi. ABD, başlangıçta FNLA'yı desteklemiş, daha sonra ise UNITA'yı Sovyet ve Kuba destekli MPLA'ya karşı desteklemiştir. ABD ve Angola arasındaki resmi ilişkiler 1993 yılında başlamıştır. Mayıs 2004'te Angola Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos, ABD Başkanı Bush'ı Washington'da ziyaret etmiştir.

ABD ile Angola arasında Stratejik İşbirliği Diyalogunu tesis eden Mutabakat Zaptı, 8 Temmuz 2010 tarihinde Washington, DC'de ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Angola Dışişleri Bakanı Assunção dos Anjos tarafından imzalanmıştır. ABD, petrol dışındaki ticari ilişkilerini geliştirmek için 1-2 Temmuz 2010 tarihlerinde ABD-Angola Yatırım ve Ticaret Çerçeve Anlaşması Konseyi gerçekleştirilmiştir. ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Ağustos 2009 tarihinde Angola'yı ziyaret etmiştir. ABD'nin Angola dış politikasını petrol şekillendirmektedir.

Angola, 30 Aralık 2003 tarihinde kısa adı AGOA olan Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası kapsamına alınmıştır. AGOA, belirlenen Afrika ülkelerinin ABD'ye ihracatta bazı tavizler tanımaktadır. AGOA kapsamındaki ülkelerin listesine http://www.agoa.gov/eligibility/country_eligibility.html internet adresinden ulaşılabilir.

Angola, 2008 ve 2009 yıllarında ABD'nin Sahra Altı Afrika bölgesindeki en büyük 2. ticaret hacmine sahip ülke olmuştur.

Çin

ABD ve Çin, petrol aramada birbirleriyle rekabet etmektedir. Diğer taraftan, her iki ülke de ilişkileri iyi tutmak, petrol ve çeşitli maden yataklarından tavizler almak için Angola'ya finansal kaynak sağlamaktadır. Angola, Çin'in Afrika kıtasında en fazla petrol ithal ettiği ülkedir.

Çin, Angola'dan 2009 yılında toplam 5 kalem ürün/ürün grubu ve 14,5 milyar \$ tutarında ithalat gerçekleştirmiştir. Çin'in 2009 yılında Angola'dan yaptığı ithalatın % 99,5'nu ham petrol oluşturmaktadır. Petrolü, az miktarda, işlenmemiş elmas, sivilaştırılmış propan gazı, işlenmemiş granit ve sivilaştırılmış bütan gazı izlemektedir.

Angola, 2009 yılında Çin'le 10 milyar Dolar değerinde 3 yeni kredi anlaşması imzalamıştır. Çin'in iç savaşın bittiği 2002 yılından itibaren Angola'ya sağladığı kredilerin tutarı 14,5 milyar dolara ulaşmıştır. Söz konusu kredilerin büyük çoğunluğu petrol karşılığında geri ödenecektir. 2010 yılının ilk yarısında, Angola, Suudi Arabistan ve İran'ı geçerek, Çin'in en fazla ham petrol tedarik ettiği ülke olmuştur.

Portekiz

Angola'nın eski sömürgecisi olan Portekiz'le olan güçlü bağları devam etmektedir. Angola, Portekiz'in ihracatında 4 üncü sıradadır. Portekiz'in ulusal havayolu şirketi olan TAP-Air Portugal, Lizbon'dan Luanda'ya haftada 20 doğrudan uçuş gerçekleştirmektedir. Son 3 (üç) yılda Angola'da yaşayan Portekizlilerin sayısı iki kat artarak 100.000'e ulaştığı tahmin edilmektedir.

Brezilya

Brezilya, Angola'nın önemli bir ticaret ortağı konumundadır. 2000 yılında Brezilya'nın Angola'ya olan ihracatı 200 milyon Dolarken, bu rakam 2008 yılında 2 milyar dolara ulaşmış, ancak 2009 yılındaki krizle birlikte bu rakam 1,3 milyar dolara düşmüştür. Brezilya, Angola'nın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olmuştur. Diğer taraftan, Angola, Brezilya'nın Afrika kıtasında en fazla yatırım yaptığı ülke konumundadır.

Brezilya, kendi resmi dili olan Portekizcenin avantajlarından yararlanarak, Portekiz eski sömürgeci olan Afrika ülkeleri ile ilişkilerini geliştirme ve bu ülkeler üzerinde nüfuz sahibi olmaya çalışmaktadır. Brezilya'nın Angola ve diğer Afrika ülkelerine yönelik faaliyetleri, ekonomik açıdan ihtiyaç duyduğu hammadde ihtiyacını ve pazar gereksinimini karşılamayı amaçlamaktadır.

2010 yılında Angola'nın ekonomik ve ticari gelişmelerini değerlendirmek üzere Brezilya'nın İGEME muadili kuruluşu olan Brezilya Ticaret ve Yatırım Geliştirme Ajansı-APEX tarafından bir ofis açılmıştır.

Fransa

Diğer Afrika ülkeleri ile kıyaslandığında Angola ile Fransa arasındaki ilişkiler düşük seviyededir. Angola, Kabinda bölgesindeki ayrılıkçı liderleri barındırması ve 1990'lı yıllardaki yasa dışı silah ticaretini kapsayan Angolagate nedeniyle Fransa'ya karşı mesafelidir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Angola'daki en son nüfus sayımı 1970 yılında gerçekleştirilmiştir. Nüfus verileri, 1970 yılında yapılan nüfus sayımına dayanılarak yapılan tahminlere dayanmaktadır. Nüfus, Ovinbudo, Kinbumdo ve Kikongo olmak üzere üç ana etnik topluluktan oluşmaktadır. 2014 yılında yeni nüfus sayımının yapılması planlanmıştır.

Nüfus İstatistikleri

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
0-14 Yaş Aralığı (%)	46,5	46,2	46,0	45,6	45,3	45,0
15-64 Yaş Aralığı (%)	51,1	51,3	51,6	51,9	52,3	52,6
65 + (%)	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,5
Kent Nüfusu (Bin)	8.549	8.966	9.382	9.801	10.225	10.661
Kent Nüfus/Toplam Nüfus (%)	53	54	54,9	55,8	56,7	57,6
Toplam Nüfus	16.376	16.853	17.321	17.787	18.259	18.745
Ortalama Ömür - Erkek	43,2	43,6	44,1	44,6	45,1	45,6
Ortalama Ömür - Kadın	47,0	47,5	48,0	48,5	49,1	49,6

Kaynak: Eromonitor International

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Angola ekonomisinin merkezinde petrol bulunmaktadır. Ülkenin ekonomik gelişmesi, refahı, sosyal gelişme ve kalkınma tamamen petrole bağlıdır. Petrol fiyatlarındaki olası yükselişler doğrudan ülke GSMH'sını ve ithalatını etkilemektedir. Angola, Nijerya'dan sonra Afrika'nın en fazla ham petrol üreten ülkesidir. Petrol rezervlerinin % 65'i Kabinda bölgesinde yer almaktadır. Diğer taraftan, yeni petrol sahalarının bulunmasıyla, Angola'nın Afrika'da en fazla petrol üreten ülke olacağı tahmin edilmektedir. Petrol büyük oranda kıyı şeridinde çıkarılmaktadır. Hükümet, ülke ekonomisinin petrole olan bağımlılığını azaltmak için çalışmalar yürütmektedir.

Petrol, Angola GSMH'nin %85'ini, ihracatın % 97'sini ve hükümet gelirlerinin % 83'ünü oluşturmaktadır. Angola, dünyada, ekonomisi petrole bağımlı olan Libya'dan sonra ikinci ülkedir. Petrol dışı sektörler 1997-2008 yılları arasında yıllık ortalama % 11,6 büyümüştür. Aynı dönemde petrol yıllık ortalama % 7,8 büyümüştür.

27 yıl süren iç savaş nedeniyle tamamen yıkılan alt yapının inşa edilmesinde kurumlar ve insan kaynakları oldukça zayıftır. Bu nedenle, ülkenin yeniden inşasında ciddi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Nüfusun % 80'ni okuma-yazma bilmemektedir.

Uluslararası Saydamlık Örgütünün, 2009 yılında yayımladığı Rüşvet – Yolsuzluk Algılama Endeksi'ne (The Corruption Perceptions Index -CPI) göre Angola, 1,9 puanla 180 ülke arasında 162. olmuştur.

27 yıl süren iç savaştan sonra, Angola hükümeti, temel olarak petrolden elde ettiği gelirle ve yabancı yatırım çekmekle ülkeyi yeniden inşa etmeye başlamıştır. Ülke tam anlamıyla yeniden inşa edilmektedir. Bu nedenle başta inşaat olmak üzere hemen hemen tüm sektörlerde ülkemiz firmaları

ıgını iş fırsatları bulunmaktadır.

20-25 Temmuz 2010 tarihleri arasında FILDA tarafından, 27. Uluslararası Luanda Fuarı (Luanda International Fair) düzenlenmiştir. Adı geçen fuara, 34 ülkeden 754 firma katılım sağlamıştır. Söz konusu firmaların 107'si Portekiz'den, diğerleri ise Brezilya, İspanya, Çin ve Almanya'dan katılım sağlamışlardır.

Petrolten sonra ülkenin en önemli ihracat ürünü elmadır. Ülkede, yılda 6 milyon karat elmas üretilmektedir.

Angola bağımsızlığını kazandıktan sonra, başta, muz, kahve, sisal, pamuk, mısır ve tuz olmak üzere önemli oranda tarımsal ürün üretimi ve ihracatı gerçekleştiren bir ülkeydi. Ülkede yaşanan, iç savaş nedeniyle altyapı yok olmuş, nüfus büyük oranda yer değiştirmiş ve tarımsal alanların yerine maden sahaları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, tarımsal üretim çok az miktarda ve verimsiz bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Gıda ihtiyacı büyük oranda ithalatta karşılanmaktadır.

Angola, OPEC'in yanı sıra Doğalgaz İhraç Eden Ülkeler Forumu'na katılmak istemektedir. Angola, halihazırda az miktarda doğal gaz üretmesine rağmen 2012 yılında faaliyete geçmesi planlanan 8 milyar Dolar bütçeli Angola LNG projesi ile önemli bir sıvılaştırılmış doğal gaz (liquefied natural gas) ihracatçısı olacaktır. Proje kapsamında, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG), sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ve bunların daha yüksek basınçta sıkıştırılmış halleri (condensate) üretilecektir. Proje, ABD'li Chevron'un (% 36,4) liderliğinde Sonangol (% 22,8), Total (% 13,6), BP (% 13,6) ve ENI'den (% 13,6) oluşan uluslararası bir konsorsiyum tarafından yürütülmektedir. Proje kapsamında üretilecek sıvılaştırılmış doğal gazın tamamı ABD'ye ihraç edilecektir. Proje ile yıllık 5.2 milyon ton LNG üretim gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Sahra Altı Afrika'nın en büyük ekonomilerinden birisi olmaya başlayan Angola'da henüz bir Menkul Kıymetler Borsası bulunmamaktadır. Kuruluş aşamasında olan Angola Borsası'nın 2011 yılında faaliyete başlayacağı Angola Maliye Bakanı tarafından açıklanmıştır.

Önümüzdeki yıllarda ülkenin temel ekonomik politikası, makro ekonomik istikrarı tehlikeye atmadan fakirliği azaltma programına ve altyapı rehabilitasyonunun ikinci dalgasına yoğunlaşacağı beklenmektedir. Alt yapı ve konut yatırımlarındaki artış büyük oranda petrol gelirlerine bağlıdır.

Angola'da çok önemli ve fazla iş ve yatırım fırsatı olmasına rağmen pazarın ve pazardaki kurumların ve aktörlerin tam olarak oturmaması nedeniyle çeşitli sıkıntılar bulunmaktadır. Angola'da, pazar fırsatlarına rağmen, pazara girişteki yüksek maliyetler, karmaşık bürokratik işlemler, yetersiz iletişim altyapısı, İngilizce'nin az kullanımı ve zayıf alt yapı gibi olumsuzluklarda bulunmaktadır. Pazara yeni girecek olanların dikkatli olması gerekmektedir.

Dünya Bankası, Angola ekonomisinin petrol fiyatlarındaki yükselme ve elmas ihracatı nedeniyle 2010 yılında % 6-7,5 arasında büyüyeceğini tahmin etmektedir.

Angola, 2010 yılında kredi derecelendirme kuruluşları tarafından ilk kez değerlendirilmiştir. Angola'ya Standard & Poor's ve Fitch Ratings tarafından B+, Moody's tarafından ise B1 kredi notu verilmiştir.

Enflasyon

2009 yılının ikinci yarısından itibaren yükselen gıda fiyatları ve ithalattaki gecikmelerden kaynaklanan arz tıkanmaları ve Kwanza'nın değer kaybı nedeniyle enflasyon 2009 yılında % 13,8'e yükselmiştir.

Angola Merkez Bankası (Banco Nacional de Angola) son yıllarda Kwanza'yı sabit tutmak için döviz kuru piyasalarına müdahale ederek enflasyonun düşürülmesi konusunda başarılı olmuştur. Bununla birlikte, Angola Merkez Bankası, enflasyonu % 10'nun altına indirilmesinde başarılı olamamış ve 2009 yılında enflasyon % 12 olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, Angola Ulusal Meclisinde kabul edilen yeni bir yasayla, Angola Merkez Bankası'nın (Banco Nacional de Angola) kilit rol aldığı bakanlar arası ekonomik bir ekip tarafından koordine edilen para ve döviz kuru politikalarını belirleme yetkisi, Ekonomi Bakanlığına verilmiştir. Bu nedenle, önümüzdeki dönemde para politikasının belirlenmesinde siyasi baskının olacağı beklenmektedir.

Döviz Politikaları

Petrol gelirlerindeki iyileşme ve son aylardaki doğrudan yabancı yatırımlardaki artışa rağmen, Angola Merkez Bankası'nın piyasaya müdahale ederek Kwanza'yı desteklemesi Merkez Bankası'nın sahip olduğu döviz rezervine bağlıdır. Petrol fiyatlarında yaşanacak olası düşüşler, Angola Merkez Bankası'nın piyasaya müdahale etme gücünü azaltacaktır. Ulusal para Kwanza 2009 yılı sonunda 1\$= 92 Kwz olarak kapanmıştır. 2009 yılının ortalaması ise 1\$= 79,3 \$ olarak gerçekleşmiştir. Angola ulusal parasının ABD Doları karşısındaki değer kaybının devam edeceği beklenmektedir.

Hayat Standardı ve İşsizlik

Ülkede çok yüksek oranda işsizlik bulunmaktadır. İşsizliği azaltmak için hükümet, başta petrol şirketleri olmak üzere yabancı yatırımcılara yerel eleman istihdam etmeleri için baskı yapmaktadır.

Nüfusun 2/3'si yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu 2009'da (Human Development Report 2009) yer alan verilere göre 2007 yılında Angola'daki nüfusun % 70.2'si günlük 2 ABD Doları, nüfusun % 54.3'ü ise 1,25 ABD Dolarının altında bir gelirle yaşamlarını

bulundurmaktadır. Angola adı geçen İnsan Gelişme Raporunda dünya ülkeleri arasında 143. Sırada yer almaktadır. Ülkede, çok yüksek oranda bir gelir dağılımı bozukluğu bulunmaktadır. Bahse konu Endeks'e göre Angola'daki 15 yaş ve üstü nüfusun % 32,6'sı okuma-yazma bilmemektedir. Diğer taraftan, nüfusun % 80'ni okuma-yazma bilmemektedir.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

İç savaş öncesinde, Angola, önemli bir kahve, muz ve şeker kamışı üreticisiydi. İç savaşla birlikte, çiftçilerin büyük çoğunluğu şehirlere göç etmişlerdir. Verimli topraklarının sadece % 10'unda tarımsal üretim gerçekleştirilebilmektedir. 2000-2008 döneminde, Dünya Bankası verilerine göre, tarım sektörü yıllık ortalama % 16,4 büyümüştür. 2009 yılında ise tarım sektörü % 29 büyümüştür.

Ekonomiye olan katkısının yanı sıra, tarım sektörüne sosyal bir rolü olması nedeniyle hükümet tarafından özel önem verilmektedir. Bu çerçevede, küçük ve orta ölçekli çiftçileri desteklemek için, hükümet 250 milyon \$ krediyi onaylamıştır.

Dünya Bankası verilerine göre tarım, 2008 yılında GSMH'nin % 10,1'ini oluşturmuştur. Nüfusun % 63'ü geçimini tarım sektöründen sağlamaktadır. Kahve, manyok, patates, mısır, şeker kamışı ve muz en önemli tarımsal ürünlerdir. Tarımsal üretimdeki verimsizlik nedeniyle 2000 yılının sonunda başlayan ve 2001 yılında ağırlaşan kuraklık nedeniyle ciddi gıda açığı yaşanmıştır. 27 yıl süren iç savaş nedeniyle tohum ve gübre temin edilememesi ve ihracat yapılamaması tarım sektörünü harap etmiştir. Diğer taraftan, Dünya Bankası'nın raporuna göre, Angola'lı çiftçiler diğer ülkelere göre gübreyi çok pahalı temin edebilmektedir.

Yaygın mayınlı araziler tarımsal üretimin önündeki en büyük engellerden birisidir. Savaş sonrasında, yaklaşık 6 milyon kara mayını kalmıştır. Mayınlı arazilerin ülke topraklarının yarısını oluşturduğu tahmin edilmektedir. Angola ekonomisini, petrol ayakta tutmasına rağmen, hükümet sektörel çeşitlilik sağlamak için 2009 yılında tarım sektörüne 2 milyar dolar yatırım yapmıştır.

Brezilyalı inşaat grubu Odebrecht, Angola devlet petrol şirketi Sonangol ve Angolalı özel bir grup olan Damer tarafından kurulan ve Biocom ismi verilen proje kapsamında 2011 yılının sonunda Angola'da ilk kez şeker üretimine başlanacaktır. Proje kapsamında, şeker üretiminin yanı sıra, biyodizel üretimi de gerçekleştirilecektir. Mart 2010 tarihinde Angola Parlamentosu biodizel sektörünü düzenleyen yasayı onaylamıştır.

2005 yılından itibaren hükümet, balıkçılık sektörünün gelişmesi için bir program başlatmıştır.

Tarım, petrol-dışı sektörler arasında en hızlı büyüyen sektördür. Angola, gıda tüketiminin yarısını ithalatla karşılamaktadır.

Angola, gıda ihtiyacının büyük bölümünü ithalatla karşılamaktadır. Bununla birlikte, ithalata olan bağımlılığı azaltmak için üretime ve gıda dağıtımına yönelik yatırımlar yapılmaktadır. Gıda dağıtımına yönelik olarak, hükümet 300 milyon \$ tutarında, 18 idari bölgede 31 adet "Nosso Super" Commercial Network (Presild) isimli süpermarket inşasına başlamıştır. Nosso Super (www.nossosuper.co.ao) Angola Hükümeti ile Brezilyalı Construtora Odebrecht ortak girişimiyle kurulan bir süpermarket zinciridir. "Nosso Super" süpermarket zincirlerinden 26 adedi faaliyet göstermeye başlamıştır.

Sanayi

İmalat sektörü, GSMH'nin 2008 yılında % 6,6'sını oluşturmuştur. Petrol rafine işlemi en önemli imalat sektörü alt dalıdır. Petrol rafinerisini, gıda işleme, bira üretimi, tekstil ve inşaat malzemeleri takip etmektedir. Dünya Bankası verilerine göre, 2000-2008 döneminde yıllık ortalama % 24,8 büyümüştür.

Angola, tüketim ve sermaye mallarının neredeyse tamamını ithal etmektedir. Başlıca ithalat yaptığı ülkeler; Portekiz, ABD, Güney Afrika Cumhuriyeti, Japonya, Fransa, Brezilya, İngiltere ve Çin'dir.

Lobito şehrinde günlük 200 bin varil petrol işleme kapasitesine sahip Sonaref isimli bir rafinenin inşası devam etmektedir. 2012 yılında faaliyete geçmesi planlanan rafinerinin açılması çeşitli mali nedenlerle ertelenmiştir. Bahse konu rafinerinin 2014 yılında faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

Angola'da 1950 yılında inşa edilmiş ve günlük 39 bin varillik petrol işleme kapasitesi bulunmaktadır. Bununla birlikte, rafine edilmiş petrol ihtiyacının % 60'ını ithalat ile karşılamaktadır. Söz konusu rafineri 2010 yılının Mayıs ayında bakıma alınmıştır.

Madencilik

Angola ekonomisinin merkezinde petrol bulunmaktadır. Ülkenin ekonomik gelişmesi, refahı, sosyal gelişme ve kalkınma tamamen petrole bağlıdır. Petrol fiyatlarındaki olası yükselişler doğrudan ülke GSMH'sini ve ithalatını etkilemektedir. Angola, Nijerya'dan sonra Afrika'da en fazla ham petrol üreten ülkedir. Petrol rezervlerinin % 65'i Kabinda bölgesinde yer almaktadır. Diğer taraftan, yeni petrol sahalarının bulunmasıyla, Angola'nın Afrika'da en fazla petrol üreten ülke olacağı tahmin edilmektedir. Petrol büyük oranda kıyı şeridinde çıkarılmaktadır. Bununla birlikte, petrol sektöründe nüfusun % 1'inden daha azı istihdam edilmektedir.

namı petrol üretiminde Afrika'nın en büyük petrol üreticisi olan Nijerya, Angola'nın en büyük rakibidir. 2009 yılında, günde 1,82 milyon varil üreten Angola, 2010 yılında bu üretimi günlük 1,9 milyon varile, 2014 yılında ise 2,4 milyon varile çıkarmayı planlamaktadır.

Petrol aramada, ABD ve Çin rekabet etmekte ve her iki ülke de Angola'ya finansal kaynak sağlamaktadır. 2010 yılının Ocak-Haziran döneminde Angola, Çin'in en fazla ham petrol ithal ettiği ülke konumuna yükselmiştir. Çin'e yapılan ham petrol ihracatında, Angola'yı, Suudi Arabistan takip etmektedir. Çin İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, söz konusu dönemde, Çin Angola'dan 21,7 milyon metrik ton ham petrol ithal etmiştir. Çin'in 2010 yılının ilk yarısındaki ham petrol ithalatında, Suudi Arabistan 20,26 milyon metrik ton ile ikinci sırada gelmektedir.

ExxonMobil (yan kuruluşu olan Esso aracılığıyla- ABD), BP (İngiltere), ENI-Agip (İtalya), Statoil (Norveç), Chevron (ABD) ve TotalFinaElf (Fransa) Angola'da faaliyet gösteren başlıca petrol şirketleridir.

Angola, 22 Aralık 2009 tarihinde ilk kez OPEC'in toplantısına ev sahipliği yapmıştır. Söz konusu toplantının Angola'da düzenlenmesi petrol üreticisi olarak Angola'nın artan önemini göstermektedir.

Angola, iç savaş öncesi önemli bir elmas, demir cevheri, altın ve bakır üreticisiydi. İç savaş nedeniyle ülkedeki altyapı yok olmuş, mineral ve metal yataklarının araştırılmasını önemli ölçüde yavaşlamıştır. İç savaşın 2002 yılında sona ermesi ile birlikte madencilik sektörü ülke ekonomisindeki gelişmeye paralel olarak yüksek oranda büyümüştür.

Angola yüksek kalitede mücevher kaynaklarına sahiptir. Ülkenin kuzey doğusundaki Lunda Norte ve Lunda Sul idari bölgeleri Dünyanın en önemli elmas üretim bölgelerinden birisidir. Angola, % 7-9 payla dünyanın en büyük beşinci elmas üreticisidir. Angola'nın 200 milyon karat elmas rezervi olduğu tahmin edilmektedir.

1992 yılında yürürlüğe giren madencilik yasasına ilişkin 2006 yılında başlatılan çalışmanın bu yıl sonuçlandırılacağı beklenmektedir. Yeni yasanın sektöre ivme kazandıracağı düşünülmektedir.

Angola yasalarına göre, elmas araması yapmak isteyen şirketlerin devlet şirketi olan Endiama ile ortaklık yapması zorunludur. Angola devlet madencilik şirketi olan Endiama ile ortaklığa gidecek olan madencilik şirketlerinin payları % 40 ile sınırlandırılmıştır. Ülkede faaliyet gösteren De Beers, BHP Billiton ve Anglo American şirketleri elmas konusunda Endiam ile ortaklık kurmuşlardır.

Petrol ve elmasa olan bağımlılığı azaltmak için hükümet demir cevheri madencilikini geliştirmek için adımlar atmaktadır. Bu kapsamda, ülkenin güney doğusunda yer alan Cassinga bölgesindeki demir cevheri madenini işletmek için mali kaynak ayrılması planlanmaktadır. Diğer taraftan, Angola 5 milyar ton linyit kömürü rezervine sahiptir.

İnşaat

Yaklaşık 27 yıl süren iç savaş nedeniyle, ülke harabeye dönmüştür. Bu yüzden tüm ülke yeniden inşa edilmektedir. İnşaat sektörü, en fazla pazar potansiyeli olan sektörlerin başında gelmektedir. Yollar, havaalanı, liman, okul ve konut inşaatları devam etmektedir. Yüksek konut açığı nedeniyle, konut inşaatı, hükümetin öncelikli gündem maddelerinden birisidir.

Başlangıçta, 700 bin kişinin barınması için inşa edilmiş olan başkent Luanda'da 4 milyon insanın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, şehirdeki kronik konut açığı nedeniyle yaygın bir gecekondu bölgesi oluşmuştur. Ülkedeki yeni konut ihtiyacını karşılama, sektörün gelişmesindeki önemli bir faktördür.

Ülkede 27 yıl süren iç savaş nedeniyle ülkenin harabeye dönmesi ve şehirlere yoğun göç olması nedeniyle ciddi bir konut açığı bulunmaktadır. Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos'un 2012 yılına kadar ülkede 1 milyon konut yapma hedefi bulunmaktadır.

İnşaat sektörü, 10-30 Ocak 2010 tarihinde Angola'da düzenlenen 2010 Afrika Uluslar Futbol Kupası öncesinde zirve noktasına ulaşmıştır. Kupanın sektöre sağladığı ivme devam etmekte ve sektörün 2010 yılında % 23 artışla 4 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Turnuva, inşaat ve turizm sektörünün patlama yapmasına katkıda bulunmuştur.

Angola inşaat sektörünün 2010 yılında 4 milyar dolarlık bir pazar değerine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu değer önemli bir bölümü, Ocak 2010 yılında düzenlenen Afrika Uluslar Futbol Kupası kapsamında tamamlanan projelerden oluşmaktadır. Petrol ve türevlerine ilişkin yapılan inşaatlar dışında, havaalanı modernizasyonu ve büyütülmesine ilişkin inşaatlar, sektörü sürüklemektedir. Bununla birlikte, köprü, yol ve liman inşaatları yavaş ilerlemektedir.

İnşaat sektörünün 2009 yılında ülke GSMH'sının % 4'ünü oluşturduğu tahmin edilmektedir. İnşaat sektörü ve büyük alt yapı projeleri kısmen IMF ile yürütülen müzakerelere bağlıdır. IMF, Kasım 2009 tarihinde 1,4 milyar Dolar tutarında altyapı inşaatı için harcama yapılmasına onay vermiştir. Afrika'da bir ülkeye verilen en büyük kredi ve program olan söz konusu anlaşma 27 aya yayılmıştır.

Portekizli inşaat grubu olan Mota-Engil ve Sonangol ortak girişimi(joint venture) tarafından Şubat 2010 tarihinde Mota-Engil Angola isimli yeni kurulan firma Angola inşaat piyasasına girmiştir. 325 milyon Dolar tutarındaki anlaşmayla kurulan ortak girişimin, çok sayıda özel ve kamu projelerini geliştirmesi beklenmektedir.

Toplam 73.000 km olduğu tahmin edilen Angola'nın tüm kara yolu ağı 25'i yabancı olmak üzere toplam 50 firma tarafından yenilenmektedir. Başkent Luanda'da yeni bir liman inşaatı yapılacağı Mart 2010 tarihinde duyurulmuştur. Yeni liman inşaatının yanı sıra, hükümet Libito, Cabinda ve Porto Amboim limanlarını modernize etmeyi planlamaktadır.

Bankacılık

Angola Merkez Bankası verilerine göre, halkın % 10'unu bankacılık hizmetlerini ve ürünlerini kullanmaktadır. Nüfusun sadece % 5'inin banka hesabı bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu nedenle, halkın finansal işlemlerini ticari bankalar aracılığıyla gerçekleştirmesi ve bankacılık hizmetlerine katılım sağlamaları için eğitim programları, kampanyalar, çalıştaylar gibi çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir.

Güney Afrika'nın Standard Bank; İngiliz HSBC ve Standard Chartered Bankaları Angola'da temsilcilik açmışlardır.

Angola'da faaliyet gösteren başlıca bankalar aşağıda yer almaktadır: BFA (Banco de Fomento Angola), BPC (Banco de Poupança e Crédito) BAI (Banco Angolano de Investimento), Banco Totta, BCA (Banco Comercial Angolano), BIC (Banco Internacional de Crédito), BCI (Banco de Comercio e Industria), Banco Atlântico, BANC (Banco Angolano de Negocio e Comercio), BNI (Banco de Negócios Internacionais) and BDÁ (Banco de Desenvolvimento de Angola).

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

UNCTAD tarafından yayımlanan Dünya Yatırım Raporu 2010 (World Investment Report 2010) verilerine göre Angola'ya, 2007 yılında 9,7, 2008 yılında 16,5 ve 2009 yılında ise 13,1 milyar Dolar doğrudan yabancı yatırım yapılmıştır. Angola, Afrika kıtasındaki 53 ülke arasında 2008 ve 2009 yıllarında en fazla DYY yapılan ülke olmuştur. 2008 ve 2009 yıllarında Afrika kıtasına yapılan toplam DYY'lerin % 22'sini Angola'ya yapılan yatırımlar oluşturmuştur.

Angola'da çok önemli ve fazla iş ve yatırım fırsatı olmasına rağmen pazarın ve pazardaki kurumların ve aktörlerin tam olarak oturmaması nedeniyle çeşitli sıkıntılar bulunmaktadır. Yüksek pazar fırsatlarına ve ilerlemeye rağmen, pazara girişteki yüksek maliyetler, karmaşık bürokratik işlemler, yetersiz iletişim altyapısı, İngilizce'nin az kullanımı ve zayıf alt yapı gibi olumsuzluklar bir çok yabancı yatırımın gelmesini ertelemekte ve bir çok projeyi uygulanmasını geciktirmektedir.

Dünya Bankası – Uluslararası Finans Kurumu tarafından yayımlanan İş Yapabilirlik Raporu- Doing Business 2010 raporunda, iş yapma kolaylığı açısından Angola, dünya sıralamasında 169 uncu sırada yer almaktadır.

İş yasaları, vize problemi, aylık kira bedeli 15.000 \$'ı bulan uygun konaklama temini gibi çeşitli sorunlar bulunmaktadır.

Brezilya kökenli Odebrecht şirketi Angola'da ki en büyük yatırımcılardan birisidir.

Portekiz, 2007 yılından itibaren, 1 milyar Dolar'dan fazla yatırım yapmıştır. Afrika'daki en önemli ortağı olarak gördükleri Angola'da Portekizli firmalar, Çin'li ve Brezilyalı firmalarla rekabet etmektedirler.

Çin kredileri ve Çin'li inşaat firmaları, Angola'nın iç savaş sonucu yıkılan altyapı inşasında en önemli paya sahiptir.

Kültürel bağlar ve dil, pazarda Odebrecht gibi Brezilyalı firmalara avantaj sağlamaktadır. Özel sektörde en fazla istihdam sağlayan Odebrecht, inşaatın yanı sıra gıda ve etanol üretiminde bulunmakta, süpermarket ve çeşitli fabrikalar işletmektedir. Brezilya, devlet petrol şirketi Petrobras, Angola'da faaliyet göstermektedir.

Rusya'nın Angola'ya olan ilgisinin bir göstergesi olan dünyanın en büyük madencilik firmalarından birisi olan Alrosa, ülkede iki maden işletmektedir. Alrosa şirketi, okul, konut ve baraj inşa etmek için inşaat sektörüne 500 milyon dolarlık yatırım yapacağını ilan etmiştir.

Angola, gıda ihtiyacının büyük bölümünü ve sermaye ve tüketim ürünleri ihtiyacının ise neredeyse tamamını ithalatla karşılamaktadır. Hükümet özel sektör ve yabancı yatırımların önemini kavramış ve yabancı yatırım çekmek ve yatırım ortamını iyileştirmek için gerekli adımları atmaktadır.

Yabancı Yatırımlar

	2007	2008	2009
Gelen Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyon Dolar)	9.796	16.581	13.101

Kaynak: Dünya Yatırım Raporu 2010 (World Investment Report 2010)

Portekiz'in en büyük inşaat firması olan Mota-Engil Group ve Angola'lı Ceramics (Uniceramica) tarafından Luanda Vilayetine bağlı Cacucaco bölgesinde "Novicer" isimli 36 milyon \$ tutarında tuğla fabrikası yatırımı 2010 yılında faaliyetine başlamıştır. Söz konusu şirket, Luanda kent merkezindeki inşaat şirketlerini hedeflemektedir. Şirketin aylık 2 milyon tuğla üretim kapasitesi bulunmaktadır. Mota-Engil, Angola'da inşaat, madencilik, enerji ve hizmet sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Portekiz'in en büyük içecek firması olan Unicer, Angola'da 100 milyon € yatırımla yılda 100 milyon litre üretim kapasitesine sahip bira fabrikası inşa etmektedir. Angola, Afrika'daki en fazla bira tüketen 3. tüketicisidir. Diğer taraftan, Portekiz, ürün bazında Angola'ya en fazla bira ihrac etmektedir. 2009 yılında Portekiz'in Angola'ya yaptığı bira ihracatı toplam bira ihracatının % 57'sini oluşturmuştur. Söz

Konusu bir fabrikasında %49, Angola II Şirketleri Emprethimias (%17), Glasop (%17) ve Amosii (%17) paya sahiptir. UNICA (United Angolan Breweries) isimli yeni şirketin Mayıs 2011 yılında faaliyetlerine başlaması tahmin edilmektedir.

► Dış Ticaret

Genel Durum

Angola'nın ihracatının % 97'sini petrol oluşturmaktadır. Bu nedenle, Angola'nın ihracatı petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara bağlıdır. Petrol fiyatlarındaki artış beklentisi ile Angola'nın ihracatının 2010 yılında 56,3 Milyar \$ ve 2011 yılında ise 57,9 milyar \$ olması beklenmektedir.

Ülke ithalatının % 62'sini tüketim ürünleri, % 27'sini sermaye malları ve % 11'ini ise ara malları oluşturmaktadır.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2005	2006	2007	2008	2009 b	2010c	2011c
İhracat (fob, milyar dolar)	24,1	31,8	44,3	63,9	40,6	56,2	57,9
İthalat (fob, milyar dolar)	8,3	8,7	13,6	20,9	15,7	18,0	20,0
Dış Ticaret Hacmi (fob, milyar dolar)	32,4	40,5	57,9	84,8	56,3	74,2	77,9
Dış Ticaret Dengesi (milyar dolar)	15,7	23,0	30,7	42,9	24,9	38,1	37,8

Kaynak: www.eiu.com, Angola Country Report (Mart 2010)

b EIU tahmini. c EIU projeksiyonu.

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	Pozisyon Tanımı	2007	2008	2009
2709	Ham Petrol (Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar)	37.797	65.498	38.055
7102	Elmaslar	630	891	541
2710	Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	424	494	358
2711	Petrol Gazları ve Diğer Gazlı Hidrokarbonlar	358	376	273
8443	Matbaacılığa Mahsus Baskı Makineleri, Yardımcı Makineler	0	0	37
8471	Otomatik Bilgi İşlem Makineleri, Üniteleri	0	3	36
4802	Sıvanmamış Kağıt ve Karton (Perfore Edilmemiş Kart Ve Şeritler)	3	2	34
7308	Demir/Çelikten İnşaat ve Aksamı	0	0	32
2516	Granit, Porfir, Bazalt, Gre ve Yontulmaya/İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	22	30	28
7608	Alüminyumdan İnce ve Kalın Borular	0	0	27
8502	Elektrojen Grupları, Rotatif Elektrik Konvertisörleri	0	0	24
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1	0	23
0511	Başka Yerde Belirtilmeyen Hayvansal Ürün ve (Yenmeyen) Cansız Hayvan	0	0	19
8703	Binek Otomobilleri	1	1	14
0306	Kabuklu Hayvanlar (Canlı/Taze/Soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vb.)	17	19	11
	Diğer maddeler	970	188	108
	Toplam	40.223	67.504	39.620

Kaynak: Trademap, Uluslararası Ticaret Merkezi İstatistik Veritabanı, www.trademap.org

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTIP	Pozisyon Tanımı	2007	2008	2009
2710	Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	279	539	758
8431	Ağır İş Makine ve Cihazlarının Aksamı, Parçaları	630	776	564
8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	536	939	522
8703	Binek otomobilleri	440	611	501
7308	Demir/Çelikten İnşaat ve Aksamı	240	501	429
8502	Elektrojen Grupları, Rotatif Elektrik Konvertisörleri	161	271	330
7304	Demir/Çelikten (Dökme Hariç)Dikişsiz Tüp, Boru, İçi Boş Profil	228	313	322
8429	Dozerler, Greyder, Skreyper, Ekskavatör, Küreyici, Yükleyici Vb.	293	600	243
8701	Traktörler	141	323	240
8411	Turbo jetler, Turbo-Propeller, Diğer Gaz Türbinleri	55	59	227
2523	Çimento	75	185	217
8517	Telli Telefon-Telgraf İçin Elektrikli Cihazlar	180	261	217
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	181	265	214
8481	Muslukçu, Borucu Eşyası-Basınç Düşürücü, Termostatik Valf Dahil	188	138	209
8474	Toprak, Taş, Metal Cevheri vb. Ayıklama, Eleme vb. İçin Makineler	143	288	177
9999	Başka yerde sınıflandırılmayan eşya	118	231	176
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	101	294	175
0207	Kümes Hayvanlarının Etleri Ve Yenilen Sakatları	139	210	175
7214	Demir/Çelik Çubuklar (Sıcak Haddeli, Dövülmüş, Burulmuş, Çekilmiş)	58	270	167
8479	Kendine Özgü Fonksiyonlu Makine Ve Cihazlar	189	204	165
8544	İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablolar	122	185	157
8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	107	174	154
8802	Diğer Hava Taşıtları, Uzay Araçları	465	637	148
9406	Prefabrik Yapılar	133	164	130
8537	Elektrik Kontrol, Dağıtım Tabloları, Mücehhez Tablolar	52	85	130
1101	Buğday Unu/Mahlut Unu	123	169	129
8414	Hava-Vakum Pompası, Hava/Gaz Kompresörü, Vantilatör, Aspiratör	50	61	126
2203	Biralar (Malttan)	118	154	123
2204	Taze Üzüm Şarabı (Kuvvetlendirilmiş Şaraplar Dahil)Üzüm Şırası	103	136	113
7310	Demir-Çelik Tanklar, Varil, Fıçı, Kutular (Hacmi <300Lt)	51	93	109
7302	Demir/Çelikten Demiryolu Malzemesi	1	93	107
3004	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan İlaçlar (Dozlandırılmış)	87	103	105
8716	Taşıtlar İçin Römorklar, Yarı Römorklar Vb. İle Aksam-Parçaları	84	153	104
8413	Sıvılar İçin Pompalar, Sıvı Elevatörleri	72	98	104
8421	Santrifüjle Çalışan Kurutma, Filtre, Arıtma Cihazları	57	131	101
8905	Fener, Yangın Söndürme, Tarak Gemileri, Yüzer Vinçler Vb.	16	1.005	100
8471	Otomatik Bilgi İşlem Makineleri, Üniteleri	85	117	99
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	77	118	97
7306	Demir/Çelikten Diğer Tüpler, Borular, İçi Boş Profiller	54	156	97
8711	Motosiklet, Mopetler, Motorlu Bisikletler, Sepetler	60	108	96
8702	Toplu Halde Yolcu Taşımağa Mahsus Motorlu Taşıtlar	59	286	96
	Diğer	5.970	8.793	7.466
	Toplam	12.317	20.297	15.919

Kaynak: Trademap, Uluslararası Ticaret Merkezi İstatistik Veritabanı, www.trademap.org

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)

Sıra	Ülke	2007	2008	2009
1	Çin	12.889	22.383	14.676
2	ABD	12.926	19.498	9.703
3	Hindistan	920	1.289	3.394
4	Fransa	2.371	4.010	3.271
5	Güney Afrika Cumhuriyeti	1.646	2.686	1.371
6	Kanada	1.118	2.607	1.207
7	Tayvan	2.121	2.013	1.059
8	Hollanda	755	1.857	1.011
9	İspanya	659	1.802	802
10	İsveç		149	553
11	İngiltere	298	1.054	421
12	Almanya	196	701	343
13	Nijerya	65	17	258
14	Belçika	285	195	250
15	Peru	0	820	221
16	Portekiz	507	602	211
17	Hong Kong	50	122	141
18	Brezilya	945	2.240	138
19	Güney Kore	343	1	118
20	BAE	278	544	92
21	Uruguay		204	82
22	Norveç	3	164	64
23	Ekvator	122	127	51
24	Şili	940	1.772	42
25	'Trinidad and Tobago			39
26	İtalya	196	454	37
27	Japonya	190	26	25
28	Singapur	8	4	18
29	Sao Tome and Principe	16	26	15
	Diğer Ülkeler	377	139	7
	'Total	40.223	67.504	39.620

Kaynak: Trademap, Uluslararası Ticaret Merkezi İstatistik Veritabanı, www.trademap.org

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)

Sıra	Ülke	2007	2008	2009
1	Portekiz	2.302	3.339	3.127
2	Çin	1.235	2.942	2.386
3	ABD	1.280	2.117	1.423
4	Brezilya	1.218	1.975	1.333
5	Fransa	742	745	753
6	İtalya	267	334	714
7	Güney Afrika Cumhuriyeti	772	898	682
8	Hindistan	234	330	586
9	İngiltere	548	530	519
10	İspanya	272	714	494

11	Belçika	550	550	750
12	Almanya	512	591	402
13	Hollanda	349	529	369
14	Singapur	101	171	330
15	Güney Kore	174	1.266	325
16	BAE	203	304	261
17	İsveç	74	165	231
18	Japonya	208	318	179
19	Arjantin	166	213	164
20	Türkiye	48	182	152
21	Norveç	207	151	143
22	Tayland	124	195	139
23	Endonezya	43	63	103
	Diğer	883	1.674	654
	Toplam	12.317	20.297	15.919

Kaynak: Trademap, Uluslararası Ticaret Merkezi İstatistik Veritabanı, www.trademap.org

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Angola'ya, uluslararası deniz taşımacılığı Luanda, Lobito, Namibe ve Kabinda limanları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Yükleme belgesi (certificate of shipment) olmadan yükün limana boşaltılmasına izin verilmemektedir. Adı geçen belgenin yüklemenin Angola'ya hareketinden önce Angola Ulusal Konseyinin yükleme limanındaki temsilciliğinden (Conselho Nacional de Carregadores - CNC) temin edilmesi, gönderenin sorumluluğundadır. Önemli limanların çoğunda, yükleme belgesinin temin edilebileceği (certificate of shipment) bir CNC temsilciliği bulunmaktadır. Ayrıca, aşağıda yer alan adresten de doğrudan temin edilebilmektedir. Yükleme belgesi ile birlikte (certificate of shipment), konşimentonun fotokopisi ve faturanın da ibraz edilmesi gerekmektedir.

CNC – Palácio de Vidro 5º Andar
Web: www.cnc-angola.gv.ao/siga
Telefone: 222 31 00 97
Fax: 244 222 - 31 05 55 - 31 17 76
e-mail: cnc@cnc-angola.gv.ao

Diğer taraftan, CNCA Belgesi Angola' gümrük işlemlerinde konşimento ile birlikte ibraz edilmesi gereken bir belgedir. Söz konusu belge, Angola Nakliyeciler Konseyi (C.N.C.A.-Conselho Nacional de Carregadores de Angola) veya bu Konsey'in acenteleri tarafından düzenlenebilmektedir. Ülkemizde bu belge aşağıda iletişim bilgileri yer alan şirket tarafından düzenlenmektedir.

DSF Uluslar arası Nakliyat Dış Ticaret Ltd. Şti.
Yasemin Uyar
E-mail: info@dsf-cnca.com
Tel: +90 212 482 3743)

Angola, 23 Kasım 1996 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmuştur.

Angola'da gerçek ve tüzel kişiler ithalat yapabilmektedir. İthalat yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin Ticaret Bakanlığından ithalat lisansı alması gerekmektedir. Değer olarak 2.500 \$, miktar olarak ise 100 kg'ı geçmeyen yolcu beraberinde eşyaların geçişine izin verilmektedir.

Angola Gümrük İdaresi'nin Angola'daki ithalatçılardan Talep Ettiği Belgeler;

1. Gümrük İşlemleri Formu: Tek Belge olarak da bilinen bu form Devlet Basımevi'nden (Imprensa Nacional) 10 Kz'ya alınabilmektedir.
2. Orijinal Ticari Fatura: ithalatçının ve ihracatçının adının ve adreslerinin, ithal edilen malın miktarının ve tanımının, FOB bedeli, sigorta ve navlun değerlerinin bulunduğu faturadır.
3. Taşıma Belgesi-Orijinal (Título de Propriedade): Deniz Konşimentosu (Conhecimento de Embarque - B/L via marítima); Havayolu Faturası -AWB (Carta de Porte - via aérea); Yük Manifestosu/Özet Beyanı (Manifesto de Carga - via rodoviária); Boletim de Carga (Via ferroviária); CP2 (encomendas postais);

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Angola'nın gümrük vergi oranları % "0" ile 30 aralığında seyretmektedir. Angola'nın tarife (GTİP)

bazında uyguladığı gümrük vergi oranlarına Angola Gümrük İdaresinin (Direcção Nacional das Alfândegas) <http://www.alfandegas.gv.ao/files/legislacoes/20090519034116.Pauta082008.pdf> veya Maliye Bakanlığı'nın http://www.minfin.gv.ao/fsys/Pauta_Aduaneira.pdf internet adresinden ulaşılabilmektedir.

Örnek Gümrük Vergisi Hesaplaması

Ürünlere Uygulanan Tarifeler

Ürün: Parfüm		
Tarife Numarası (GTİP No) 3003		
Ürünün gümrük değeri (sigorta ve navlun dahil) 10.000\$		
Döviz Kuru 1 \$ = kz 90,078		
Gümrük Değeri: 10.000 x 90.078 = 900,780		
Gümrük Oranı	Hesaplama	Toplam (Kz)
Gümrük Oranı (% 30)	900.780 x 30 %	270.234
Damga Vergisi (% 5)	900.780 x 0,05 %	45,00
Genel Harçlar (2%)	900.780 x 2 %	18,016
Tüketim Vergisi (% 30)	900.780 x 30 %	270,234
Ek Vergi- Sobretaxa (% 1)	900.780 x 1 %	9,00
Toplam Gümrük Vergileri ve Diğer Ödenecek Ücretler		613
Ürün 2: Brüt ağırlığı 5 tonu geçen fakat 20 tonu geçmeyen eşya taşımaya mahsus yeni motorlu taşıtlar		
Tarife Numarası (GTİP No) 8704.22.10		
Ürünün gümrük değeri (sigorta ve navlun dahil) 30.000\$		
Döviz Kuru 1 \$ = kz 90,078		
Gümrük Değeri (Kz): 30.000 x 90.078 = 2.723.400		
Gümrük Oranı	Hesaplama	Toplam (Kz)
Gümrük Oranı (% 0)	0 (sıfır)	-
Damga Vergisi (% 5)	2.723.400x0,05 %	13.617
Genel Harçlar (2%)	2.723.400x0,02 %	54.468
Tüketim Vergisi (% 0)	0 (sıfır)	-
Toplam Gümrük Vergileri ve Diğer Ödenecek Ücretler		68.085

Kaynak: Angola Gümrük İdaresi, www.alfandegas.gv.ao

► Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye-Angola Dış Ticaret Değerleri (1 000 Dolar)

	İhracat	İthalat	Ticaret Dengesi	Ticaret Hacmi
1989	1.527	47	1.479	1.574
1990	411	0	411	411
1991	908	0	908	908
1992	167	26	142	193
1993	392	0	392	392
1994	274	0	274	274
1995	1.027	0	1.027	1.027
1996	1.752	32	1.719	1.784
1997	2.448	9	2.439	2.458
1998	2.924	0	2.924	2.924

1999	2.659	33	2.626	2.693
2000	4.899	0	4.899	4.899
2001	8.364	0	8.364	8.364
2002	11.028	72	10.956	11.100
2003	13.890	8	13.881	13.898
2004	22.287	265	22.022	22.552
2005	26.846	9.085	17.761	35.930
2006	44.657	26.593	18.064	71.250
2007	47.758	983	46.775	48.741
2008	182.248	16.023	166.225	198.271
2009	151.729	9	151.720	151.737
2010*	83.493	141	83.352	83.634

Kaynak: DTM Bilgi Sistemi

* Ocak-Ağustos

Türkiye'nin Angola'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Dolar)

GTİP	Pozisyon Tanımı	2007	2008	2009
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	12	146	21.324
7311	Demir/Çelikten Sıkıştırılmış/Sıvılaştırılmış Gaz İçin Kaplar		5.141	17.570
7214	Demir/Çelik Çubuklar (Sıcak Haddeli, Dövülmüş, Burulmuş, Çekilmiş)	7.455	71.843	17.273
2523	Çimento		8.176	14.727
1101	Buğday Unu/Mahlut Unu	70	10.832	9.834
7308	Demir/Çelikten İnşaat ve Aksamı	444	87	7.815
1902	Makarnalar	2.291	10.337	6.545
2102	Mayalar, Cansız Diğer Tek Hücreli Mikroorganizmalar	3.105	3.099	6.169
8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	1.652	2.932	5.028
7216	Demir/Alaşımsız Çelikten Profil	70	5.013	4.772
7306	Demir/Çelikten Diğer Tüpler, Borular, İçi Boş Profiller	145	2.120	3.917
1905	Ekmek, Pasta, Kek, Bisküvi vs. İle Boş İlaç Kapsülü Mühür Güllacı vs.	2.822	4.173	3.042
8415	Klima Cihazları-Vantilatörlü, Isı, Nem Değiştirme Tertibatlı	2.297	159	2.543
8701	Traktörler	1.114	3.425	2.397
4818	Tuvalet Kağıtları, Kağıt Havlu, Mendil, Kumaş, Masa Örtüsü Vb	1.438	2.662	2.378
7321	Demir-Çelik Soba, Ocak, Izgara, Ocak, Mangal vb. Ev Eşyası	2.527	3.864	1.807
3808	Haşarat Öldürücü, Dezenfekte Edici, Zararlıları Yok Edici	1.376	1.505	1.541
9406	Prefabrik Yapılar	217	477	1.420
3824	Kimya ve Bağlı Sanayide Kullanılan Kimyasal Ürünler	492	1.473	1.101
3307	Tıraş Müstahzarları, Vücut Deodorantları, Tuvalet Müstahzarları	660	1.170	999
1806	Çikolata ve Kakao İçeren Diğer Gıda Müstahzarları	709	467	992
8474	Toprak, Taş, Metal Cevheri vb. Ayıklama, Eleme vb. İçin Makineler	434	56	964
8702	Toplu Halde Yolcu Taşımağa Mahsus Motorlu Taşıtlar	1.085	954	943
7208	Demir/Çelik Sıcak Hadde Yassı Mamulleri-Genişlik 600mm. Fazla	124	1.209	854
8903	Yatlar, Diğer Eğlence ve Spor Teknesi; Kürekli Kayık, Kano			720
7213	Demir/Çelik Filmaşin (Sıcak Haddelenmiş, Rulo Halinde)		3.604	713
1901	Malt Hülasesi; Un, Nişasta ve Malt Esaslı Müstahzarlar	297	974	679
4803	Tuvalet-Temizlik Kağıtları	508	1.531	654
5702	Dokunmuş Halılar, Yer Kaplamaları (Kilim, Sumak, Karaman Vb)	0	280	623
7314	Demir-Çelik Tellerden Örme Mensucat, Izgara, Ağ, Kafeslikler Vb.	460	1.347	610
7318	Demir/Çelikten Civata, Somun, Tavan Halkası, Vida, Perçin, Pim Vb.	2	3	609

7217	Demir/Araşimsız Çelikten Teller	0	0	000
8536	Gerilimi 1000 Voltu Geçmeyen Elektrik Devresi Teçhizatı	26	340	599
1103	Bulgur, İrmik, Topak Halinde Hububat ve Pelletler	2.239	2.166	581
0207	Kümes Hayvanlarının Etleri ve Yenilen Sakatları	254	2.293	560
8716	Taşıtlar İçin Römorklar, Yarı Römorklar vb. İle Aksam-Parçaları	74	271	507
7013	Masa, Mutfak, Tuvalet, Ev Tezyinatı vb İçin Cam Eşya	726	1.379	497
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	160	300	430
3401	Sabunlar, Yüzey Aktif Organik Maddeler	403	542	416
3917	Plastikten Tüpler, Borular, Hortumlar; Conta, Dirsek, Rakor vb	513	244	374
	Diğer	11.559	25.652	6.596
	Toplam	47.758	182.248	151.725

Kaynak: DTM Bilgi Sistemi

Türkiye'nin Angola'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Dolar)

GTİP	Pozisyon Tanımı	2007	2008	2009
8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	-	-	7.846
3910	Silikonlar (İlk Şekillerde)	-	-	1.019
2711	Petrol Gazları Ve Diğer Gazlı Hidrokarbonlar		15.523.071	-
4403	Yuvarlak Ağaçlar	244.323	326.513	-
2516	Granit, Porfir, Bazalt, Gre ve Yontulmaya/İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	81.961	100.726	-
7204	Demir/Çelik Döküntü ve Hurdaları, Bunların Külçeleri	545.395	59.919	-
	Toplam	982.588	16.022.940	8.865

Kaynak: DTM Bilgi Sistemi

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Türkiye ile Angola arasında Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması, 22.08.2008 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. (<http://africa.mfa.gov.tr/turkey-angola.tr.mfa>)

Dağıtım Kanalları

Angola'da konaklama ve yemek pahalı olup kısa sürede oda bulmak oldukça zordur. Angola'ya giden uçaklarda doluluk oranı genellikle yüksektir. Konaklama ve uçak biletlerinin yaklaşık 1 ay önceden ayarlanması büyük önem arz etmektedir.

Uluslararası danışmanlık ve araştırma şirketlerinden Mercer tarafından Haziran 2010 tarihinde yayımlanan Yaşam Maliyeti Anketi'ne göre, 214 şehir arasında ve 240 kalem üzerinden yapılan değerlendirmede Angola'nın başkenti Luanda Dünya'nın en pahalı şehri seçilmiştir.

06 Temmuz 2010 tarihli ABCNEWS internet haber sitesinde yer alan Reuters kaynaklı bir haberde, Luanda'da bir kutu yoğurdun 20 \$, bir cheeseburger'in 15 \$, saç kesiminin 150 \$, aylık kiranın ise 10.000 \$ olduğu ifade edilmektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Pasaport ve Vize İşlemleri

Diplomatik (Kırmızı), Hizmet (Gri), Hususi (Yeşil) ve Umuma Mahsus Pasaportu (Lacivert) olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Angola'ya yapacakları seyahatler vizeye tabidir. Angola'nın ülkemizde büyükelçiliği bulunmamaktadır. Angola'ya vizelerin ülkemize en yakın ülkedeki Angola büyükelçiliklerinden temin edilmesi gerekmektedir. Angola'nın ülkemize en yakın büyükelçiliği Atina'da bulunmaktadır. Angola'nın Atina Büyükelçiliği'nin http://www.angolanembassy.gr/English/ORDINARY_VISA.htm internet adresinden vizeye ilişkin bilgiler temin edilebilmektedir.

Angola'ya girişlerde geçerli bir pasaport ve sarı humma sertifikası gerekmektedir. Sarı Humma Sertifikası ve sarı humma aşısına ilişkin bilgilere Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü'nün www.hssgm.gov.tr/ internet adresinden ulaşılabilir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi tatiller

1 Ocak	Yılbaşı
4 Ocak	Şehitler Günü
4 Şubat	Portekiz Kolonizmine Karşı Silahlı Mücadele Başlangıcının Yıldönümü
8 Mart	Dünya Kadınlar Günü – Karnaval Günü
4 Nisan	Barış ve Ulusal Mutabakat Günü
22 Nisan	Güzel Cuma
1 Mayıs	İşçi Bayramı
25 Mayıs	Afrika Günü
1 Haziran	Uluslararası Çocuklar Günü
1 Ağustos	Silahlı Kuvvetler Günü
17 Eylül	Ulusal Kahraman Günü, Dr Agostinho Neto'nun Doğum Günü
2 Kasım	Tüm Ruhlar Günü
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25 Aralık	Noel Günü ve Aile Günü

Kullanılan Lisan

Ülkenin resmi dili, Portekizce olup, ülkede çoğunlukla bu dil konuşulmaktadır. Portekizcenin yanı sıra yerel diller olan Kimbundu, Bakongo, Ovimbundu konuşulmaktadır. Ülkenin kuzey sınır bölgelerinde Fransızca; Zambiya ve Namibya sınır bölgelerinde ise az miktarda İngilizce konuşulmaktadır.

Ulaşım

Ülkemizden Angola'ya doğrudan hava yolu ulaşımı bulunmamaktadır. Angola'nın başkenti Luanda'ya doğrudan sefer düzenleyen başlıca hava yolları, Portekiz, Frankfurt, Londra, Paris, Dubai, Pekin ve Johannesburg'dur. Diğer taraftan, Kenya Hava Yolları (www.kenya-airways.com) haftada iki kez Nairobi – Luanda seferi başlatmıştır.

Quatro de Fevereiro Uluslararası Havaalanı başkent Luanda şehir merkezinden 4 km uzaklıktadır. Havaalanının şehir merkezine uzaklığı trafiğe bağlı olarak yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Havaalanında ayrıca aşı kontrolü (sarı kart) ve uçakta dağıtılan giriş formu doldurularak ibraz edilmektedir.

Haberleşme

Angola'da UNITEL ve MOVICEL isimli iki cep telefonu operatörü bulunmaktadır. Movicel, 2001 yılında Angola Petrol şirketi olan Sonangol, Portekiz Telekom ve GENI ve Vidatel isimli iki özel Angola şirketi tarafından ortak girişim olarak kurulmuştur. Her bir şirket % 25 paya sahiptir. 2005 yılında toplam 1.300.000 cep telefonu aboneliği olan Angola'da bu rakam, 2007 yılında 3.307.000'e ve 2010 yılında 7,5 milyon aboneye ulaşmıştır. 1998 yılında faaliyete başlayan UNITEL'in 4,5 milyon, 2003 yılında MOVICEL'in ise 3 milyon aboneliği bulunmaktadır.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin verilerine göre 2007 yılında Angola'da 95.000 kişi internet kullanmaktadır. Önemli otellerin çoğunda internete ulaşım imkanı ve başkent Luanda'da çok sayıda internet kafe bulunmaktadır.

www.portalangop.co.ao, Angola Haber Ajansı- ANGOP (Angola Press Agency): Kısa adı ANGOP olan Angola Haber Ajansı 1975 yılında kurulmuştur. Devlete ait bir şirket olmakla birlikte bir çok açıdan özerk bir yapıya sahiptir.

Ülkede faaliyet gösteren ve internet ortamında yayın yapan başlıca gazeteler aşağıda yer almaktadır:
<http://www.portalangop.co.ao> (Portekizce ve İngilizce)
<http://www.semanarioangolense.net> ((Portekizce)
<http://jornaldeangola.sapo.ao> (Portekizce)
<http://www.jornalangolense.com> (Portekizce)
<http://www.opais.net> (Portekizce)
<http://www.semanario-angolense.com> (Portekizce)

Barınma

Uluslararası danışmanlık ve araştırma şirketlerinden Mercer tarafından Haziran 2010 tarihinde yayımlanan Yaşam Maliyeti Anketi'ne göre, 214 şehir arasında ve 240 kalem üzerinden yapılan değerlendirmede Angola'nın başkenti Luanda Dünya'nın en pahalı şehri seçilmiştir.

06 Temmuz 2010 tarihli ABCNEWS internet haber sitesinde yer alan Reuters kaynaklı bir haberde, Luanda'da bir kutu yağurdun 20 \$, bir cheeseburger'in 15 \$, saç kesiminin 150 \$, aylık kiranın ise 10.000 \$ olduğu ifade edilmektedir.

► Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Türkiye'nin Angola'ya ihracatı 2007 yılında 48 milyon dolardan, 2008 yılında 182 milyon Dolar ile en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra azalmaya başlamış ve küresel krizin ve petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle 2009 yılında % 17 azalarak 152 milyon dolara düşmüştür. 2010 yılının Ocak-Haziran döneminde ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre % 14 artarak 59 milyon dolardan 69 milyon dolara yükselmiştir.

Angola'nın toplam ithalatı 2008 yılında 20 milyar dolar olmuştur. Angola'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler Portekiz (% 19,6), Çin (% 15), ABD (8,9) ve Brezilya (% 8,4)'dir. İlk beş ülke olan Portekiz, Çin, ABD ve Brezilya, Angola'nın toplam ithalatının % 52'sini oluşturmaktadır. Türkiye, Angola'nın toplam ithalatından % 1 pay almaktadır.

Portekiz, Angola'ya en fazla demir çelikten inşaat aksamı, bira ve mobilya; ABD iş makineleri yedek parçaları, demir çelikten boru-profiller ve inşaat aksamı; Çin ise en çok çimento, demir çelikten raylar ve eşya taşıyıcı mahsus motorlu taşıtlar ihraç etmektedir.

Son yıllarda, Angola'ya en fazla ihracat gerçekleştiren ülke Çin olmuştur. Angola'nın Çin'den yaptığı ithalat 2001 yılında 45 milyon dolardan 2005'da 372, 2006'da 894, 2008'de 2,9 milyar dolara yükselmiş ve 2008 yılında ise 2,3 milyar dolara düşmüştür. Çin'in Angola'ya ithalatı 2006 yılından itibaren yüksek oranda artmaya başlamıştır.

Angola, ülkemiz firmaları için çok önemli ihracat ve yatırım fırsatlarının bulunduğu bir ülkedir. Ülke ithalatının % 62'sini tüketim ürünleri, % 27'sini sermaye malları ve % 11'ini ise ara malları oluşturmaktadır. İhracat ve yatırım açısından, inşaat malzemeleri, işlenmiş gıda, iş ve maden makineleri ve bunların yedek parçaları, mobilya ve ev aletleri gibi tüketim ürünleri ülkemiz firmaları açısından en fazla potansiyele sahip sektörlerdir.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Bisküvi	1905	Bisküvi	68	3	417	0,3	-1,7	-10	2,2	1,6	Brezilya (27), Arjantin (17), Portekiz (17), Hindistan (14), BAE (8),	% 5, % 15, % 20
Un	1101	Un	129	10	581	3,4	-6	-24	6	0,012	Fransa (55), Belçika (22), Almanya (10), Türkiye (8), Arjantin (4),	% 5, % 10

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TÜİK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 8 aylıktır.

► Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Otomotiv Yan Sanayi	0,154	0,408	1.997,9	19,02	89	-13	0,170	0,0	Portekiz (32), Çin (15), İspanya (11), BAE (8), Brezilya (8),	% 2
Mobilya	9403	Mobilya	0,216	0,193	629,8	20,02	15	-23	0,021	0,112	Portekiz (46), Brezilya (23), Çin (12), İtalya (7), Güney Afrika Cumh. (2),	% 5, % 15, % 20
İnşaat Malzemeleri	9406	Prefabrik yapılar	0,131	0,172	196,6	21,02	-88	-26	0,074	0,0	Brezilya (29), Portekiz (20), Çin (16), ABD (11), İspanya (10),	% 30
Ayakkabı	6402	Ayakkabı	0,074	0,001	68,6	22,02	v/y	26	0,000	0,000	Çin (77), Brezilya (14), Portekiz (4),	% 10
İnşaat Malzemeleri	721420	İnşaat demiri	0,155	10,7	3.815,2	24,02	-38	-69	10,7	0,0	Brezilya (31), Çin (24), İspanya (22), Türkiye (11), Güney Afrika Cumh. (6),	% 2
											Portekiz (61), Çin	

Mobilya	940161	Ahşap koltuklar-sandalyeler	0,016	0,006	61,4	23,02	v/y	-25	0,006	0,004	(20), Brezilya (13), Güney Afrika Cumh. (2), İtalya (1)	% 15
Aydınlatma Gereçleri	940540	Elektrikli aydınlatma cihazları	0,024	0,031	48,9	26,02	5	-12	0,031	0,0	Portekiz (54), Çin (27), Brezilya (6), ABD (5), İngiltere (4),	10
Temizlik Maddeleri	3402	Deterjan	0,048	0,255	195,2	0,1	25	-41	0,009	0,066	Endonezya (32), Portekiz (25), Güney Afrika Cumh. (11), ABD (7), Çin (6),	% 10
Boru ve Bağlantı Parçaları	3917	Plastik borular ve bağlantı elemanları	0,079	0,771	582,5	0,27	106	-36	0,016	0,0	Çin (37), Portekiz (36), Brezilya (12), Güney Kore (4), Norveç (2),	% 20
Ambalaj Malzemeleri	3923	Plastik ambalaj malzemeleri	0,052	0,566	434,8	0,5	191	-28	0,135	0,314	Portekiz (26), Singapur (17), Malezya (14), Güney Afrika Cumh. (10), Çin (9),	% 15
Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri	6908	Seramik karolar ve kaldırım taşları	0,058	0,085	347,2	0,27	1.144	-9	0,0	0,005	Portekiz (39), Çin (23), İspanya (17),	% 15

											Brezilya (14), BAE (3),	
Demir Çelik	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri	0,055	0,076	230,1	0,17	-34	-4	0,000	0,000	Çin (42), Hindistan (27), Portekiz (10), Güney Afrika Cumh. (10), BAE (9),	% 2
Demir Çelik	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	0,050	5,2	904,9	0,03	9	-12	0,400	1,0	Portekiz (47), Çin (17), Türkiye (10), Brezilya (6), Güney Afrika Cumh. (6),	% 2
Boru ve Bağlantı Parçaları	7305	Demir veya çelikten borular	0,085	0,000	373,4	0,07	v/y	14	0,000	0,000	İngiltere (38), Çin (31), Almanya (7), ABD (7), Singapur (5),	% 2
Boru ve Bağlantı Parçaları	7306	Demir veya çelikten borular	0,097	1,9	997,4	0,1	-51	-60	0,532	0,246	Çin (52), ABD (18), Portekiz (6), Türkiye (4), Güney Afrika Cumh. (4),	% 2, % 15
Boru ve Bağlantı Parçaları	7307	Demir veya çelikten boru bağlantı parçaları	0,057	0,000	94,1	0,12	v/y	-13	0,0	0,005	İngiltere (24), ABD (21), Fransa (10), Portekiz (8), Çin (7),	% 5
											Portekiz (32), Çin	

İnşaat Malzemeleri	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı	0,431	1,9	990,0	0,04	-75	-16	1,8	0,097	(17), ABD (15), Brezilya (7), Güney Kore (4),	% 5, % 20
Demir Çelik	7309	Demir çelikten depolar, sarnıçlar, kükler ve benzeri kaplar	0,078	0,0	54,3	0,04	-100	61	0,000	0,000	Güney Kore (41), Endonezya (16), ABD (12), Portekiz (10), İspanya (6),	% 20
Demir Çelik	7310	Demir çelikten depolar, sarnıçlar, kükler ve benzeri kaplar	0,109	0,000	90,5	0,02	v/y	15	0,000	0,000	Güney Afrika Cumh. (52), Almanya (36), Fransa (7),	% 2, % 20
Demir Çelik	7311	Demir veya çelikten sıkıştırılmış veya sıvı hale getirilmiş gazlar için kaplar	0,091	0,0	118,0	1,02	-100	54	0,0	0,204	ABD (37), Portekiz (24), Türkiye (20), Endonezya (12),	% 2
Pompa ve Kompresörler	8413	Pompa ve Kompresörler	0,104	0,106	201,1	2,02	230	6	0,014	0,0	Portekiz (24), ABD (15), Fransa (10), İngiltere (9), Çin (9),	% 2
Pompa ve Kompresörler	8414	Pompa ve Kompresörler (841480-90)	0,126	0,044	268,6	3,02	276	51	0,010	0,0	İtalya (49), ABD (12), Portekiz (9), Çin (Fransa (6),	% 2
Isıtma, Soğutma, Havalandırma	8415	Klima cihazları	0,072	1,7	252,2	4,02	-34	16	0,047	0,027	Çin (34), Portekiz (27), Sin (14), Tay (6),	% 2, % 10

												Türkiye (4),	
Beyaz Eşya	8418	Buzdolapları ve diğer soğutucular	0,098	0,549	1.318,5	5,02	28	-21	0,042	0,098	0,098	Çin (34), Portekiz (33), İspanya (8), Çin (5), Güney Afrika Cumh. (4),	% 2, % 10, % 15
Çevre Teknolojileri	8421	Suyun ve sıvıların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	0,101	0,025	232,4	6,02	-64	-29	0,010	0,0	0,0	ABD (29), Portekiz (18), Çin (15), Güney Afrika Cumh. (5), İngiltere (5),	% 2
Beyaz Eşya	8422	Bulaşık yıkama makineleri	0,080	0,264	354,4	7,02	1402	-52	0,125	0,013	0,013	Almanya (54), İtalya (23), Fransa (6), Portekiz (6), Den (3),	% 2, % 10
İş ve Maden Makineleri	8428	İş ve Maden Makineleri	0,058	0,065	77,0	8,02	v/y	9	0,084	0,0	0,0	Portekiz (27), Çin (24), Brezilya (11), Fransa (10), İspanya (8),	% 2
İş ve Maden Makineleri	8431	İş ve Maden Makineleri Yedek Parçaları	0,564	0,001	288,2	9,02	v/y	-38	0,000	0,000	0,000	ABD (61), İngiltere (15), Portekiz (5), Çin (3), Fransa (3),	% 2
												Brezilya (37), Portekiz (21).	

Gıda İşleme Makineleri	8438	Gıda İşleme Makineleri	0,061	0,143	63,8	10,02	-31	31	0,000	0,000	Almanya (11), İspanya (11), İsviçre (8),	% 2
İş ve Maden Makineleri	8474	İş ve Maden Makineleri	0,177	0,616	248,4	11,02	-36	-62	0,257	0,022	Portekiz (28), Çin (24), Brezilya (17), İspanya (8), Japonya (5),	% 2
İnşaat Malzemeleri	8481	Musluklar, vanalar ve benzeri cihazlar	0,204	0,095	262,5	13,02	-32	32	0,005	0,003	Norveç (21), ABD (15), İngiltere (14), Fransa (14), Belçika (9 (	% 2
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8502	Elektrik motorları	0,336	0,014	187,2	14,02	-78	19	0,000	0,000	Çin (25), ABD (19), İsveç (18), Portekiz (8), İngiltere (7),	% 2
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8504	Transformatörler	0,095	0,018	753,2	15,02	907	2	0,016	0,0	Portekiz (35), Çin (16), Brezilya (16), Fransa (13), İspanya (5),	% 2
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8536	Elektrik teçhizatı	0,070	0,613	330,2	16,02	2	-1	0,096	0,120	Portekiz (59), Fransa (11), Çin (4), ABD (4), Brezilya (3),	% 2
											Portekiz (46), Çin	

Elektrikli Makineler ve Kablolar	8537	Elektrik panoları	0,130	0,021	368,3	17,02	-45	34	0,000	0,000	(24), Brezilya (9), Almanya (4), Güney Afrika Cumh. (4),	% 2
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	Kablolar	0,158	0,148	1.404,1	18,02	-28	-17	0,001	0,0	Portekiz (37), Çin (29), Brezilya (6), İspanya (6), ABD (5),	%2, % 5

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 2 aylıktır.

Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri

Yaklaşık 27 yıl süren iç savaş nedeniyle, ülke harabeye dönmüştür. Bu yüzden tüm ülke yeniden inşa edilmektedir. İnşaat sektörü, en fazla pazar potansiyeli olan sektörlerin başında gelmektedir. Yollar, havaalanı, liman, okul ve konut inşaatları devam etmektedir. Yüksek konut açığı nedeniyle, konut inşaatı, hükümetin öncelikli gündem maddelerinden birisidir.

Başlangıçta, 700 bin kişinin barınması için inşa edilmiş olan başkent Luanda'da 4 milyon insanın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, şehirdeki kronik konut açığı nedeniyle yaygın bir gecekondu bölgesi oluşmuştur. Ülkedeki yeni konut ihtiyacını karşılama, sektörün gelişmesindeki önemli bir faktördür.

Ülkede 27 yıl süren iç savaş nedeniyle ülkenin harabeye dönmesi ve şehirlere yoğun göç olması nedeniyle ciddi bir konut açığı bulunmaktadır. Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos'un 2012 yılına kadar ülkede 1 milyon konut yapma hedefi bulunmaktadır.

İnşaat sektörü, 10-30 Ocak 2010 tarihinde Angola'da düzenlenen 2010 Afrika Uluslar Futbol Kupası öncesinde zirve noktasına ulaşmıştır. Kupanın sektöre sağladığı ivme devam etmekte ve sektörün 2010 yılında % 23 artışla 4 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Turnuva, inşaat ve turizm sektörünün patlama yapmasına katkıda bulunmuştur.

Angola inşaat sektörünün 2010 yılında 4 milyar dolarlık bir pazar değerine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu değer önemli bir bölümü, Ocak 2010 yılında düzenlenen Afrika Uluslar Futbol Kupası kapsamında tamamlanan projelerden oluşmaktadır. Petrol ve türevlerine ilişkin yapılan inşaatlar dışında, havaalanı modernizasyonu ve büyütülmesine ilişkin inşaatlar, sektörü sürüklemektedir. Bununla birlikte, köprü, yol ve liman inşaatları yavaş ilerlemektedir.

İnşaat sektörünün 2009 yılında ülke GSMH'sinin % 4'ünü oluşturduğu tahmin edilmektedir. İnşaat sektörü ve büyük alt yapı projeleri kısmen IMF ile yürütülen müzakerelere bağlıdır. IMF, Kasım 2009 tarihinde 1,4 milyar Dolar tutarında altyapı inşaatı için harcama yapılmasına onay vermiştir. Afrika'da bir ülkeye verilen en büyük kredi ve program olan söz konusu anlaşma 27 aya yayılmıştır.

Portekizli inşaat grubu olan Mota-Engil ve Sonangol ortak girişimi(joint venture) tarafından Şubat 2010 tarihinde Mota-Engil Angola isimli yeni kurulan firma Angola inşaat piyasasına girmiştir. 325 milyon Dolar tutarındaki anlaşmayla kurulan ortak girişimin, çok sayıda özel ve kamu projelerini geliştirmesi beklenmektedir.

Toplam 73.000 km olduğu tahmin edilen Angola'nın tüm kara yolu ağı 25'i yabancı olmak üzere toplam 50 firma tarafından yenilenmektedir. Başkent Luanda'da yeni bir liman inşaatı yapılacağı Mart 2010 tarihinde duyurulmuştur.

İnşaat Malzemeleri

Yaklaşık 27 yıl süren iç savaş nedeniyle, ülke harabeye dönmüştür. Bu yüzden tüm ülke yeniden inşa edilmektedir. İnşaat sektörü, en fazla pazar potansiyeli olan sektörlerin başında gelmektedir. Yollar, havaalanı, liman, okul ve konut inşaatları devam etmektedir. Yüksek konut açığı nedeniyle, konut inşaatı, hükümetin öncelikli gündem maddelerinden birisidir.

Başlangıçta, 700 bin kişinin barınması için inşa edilmiş olan başkent Luanda'da 4 milyon insanın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, şehirdeki kronik konut açığı nedeniyle yaygın bir gecekondu bölgesi oluşmuştur. Ülkedeki yeni konut ihtiyacını karşılama, sektörün gelişmesindeki önemli bir faktördür.

Ülkede 27 yıl süren iç savaş nedeniyle ülkenin harabeye dönmesi ve şehirlere yoğun göç olması nedeniyle ciddi bir konut açığı bulunmaktadır. Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos'un 2012 yılına kadar ülkede 1 milyon konut yapma hedefi bulunmaktadır.

İnşaat sektörü, 10-30 Ocak 2010 tarihinde Angola'da düzenlenen 2010 Afrika Uluslar Futbol Kupası öncesinde zirve noktasına ulaşmıştır. Kupanın sektöre sağladığı ivme devam etmekte ve sektörün 2010 yılında % 23 artışla 4 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Turnuva, inşaat ve turizm sektörünün patlama yapmasına katkıda bulunmuştur.

Angola inşaat sektörünün 2010 yılında 4 milyar dolarlık bir pazar değerine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu değer önemli bir bölümü, Ocak 2010 yılında düzenlenen Afrika Uluslar Futbol Kupası kapsamında tamamlanan projelerden oluşmaktadır. Petrol ve türevlerine ilişkin yapılan inşaatlar dışında, havaalanı modernizasyonu ve büyütülmesine ilişkin inşaatlar, sektörü sürüklemektedir. Bununla birlikte, köprü, yol ve liman inşaatları yavaş ilerlemektedir.

İnşaat sektörünün 2009 yılında ülke GSMH'sinin % 4'ünü oluşturduğu tahmin edilmektedir. İnşaat sektörü ve büyük alt yapı projeleri kısmen IMF ile yürütülen müzakerelere bağlıdır. IMF, Kasım 2009 tarihinde 1,4 milyar Dolar tutarında altyapı inşaatı için harcama yapılmasına onay vermiştir. Afrika'da bir ülkeye verilen en büyük kredi ve program olan söz konusu anlaşma 27 aya yayılmıştır.

Portekizli inşaat grubu olan Mota-Engil ve Sonangol ortak girişimi(joint venture) tarafından Şubat 2010 tarihinde Mota-Engil Angola isimli yeni kurulan firma Angola inşaat piyasasına girmiştir. 325 milyon Dolar tutarındaki anlaşmayla kurulan ortak girişimin, çok sayıda özel ve kamu projelerini geliştirmesi beklenmektedir.

Toplam 73.000 km olduğu tahmin edilen Angola'nın tüm kara yolu ağı 25'i yabancı olmak üzere toplam 50 firma tarafından yenilenmektedir.

Angola - Düzenlenen Önemli Fuarlar